

Szerkesztőség:

Rimaszombatban, Erzsébet-tér 9. szám. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

1 évre . . . 8 korona.

6 hónapra . . . 4 korona.

3 hónapra . . . 2 korona.

10 példányos szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER: VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő: **KOMÁROMY ISTVÁN.**

Kiadóhivatal:

Rimaszombatban, Erzsébet-tér 9. szám alatt a könyvnyomdában. — Ide intézendők a kiadóhivatali előfizetés, hirdetmény, nyilttér és egyéb felszólalás.

Ismeretlen kéztől és névtelenül érkező közleményeket nem adunk ki.

A hirdetés díja:

Egy háromsoros petítor térfogata 15 fillér. Több-szöri hirdetésnél árkedve-mény. Nyilttér sora 50 fill.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezelszerűbben postautalványon eszközölhető. Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Mentsük meg magyar testvéreinket.

II.

Az 1867. évi kiegyezési tárgyalások folyamán, a kiegyezés nagymesterének: Deák Ferencnek mondta egyik vezető osztrák államférfi, mikor hallotta, hogy a magyar kemény koponyájába sehogy sem fér be az „összmonarchia” eszméje.

— Nem értem a magyarokat! Mit akarnak? Nincsenek-e ellátva minden jóval a nagy osztrák birodalomban? Nem szép az az elbánás, melyben őket Ausztria részesíti? Miért akarják azért függetleníteni magukat? Mint független állam meg nem élnek!? Miért állnak elő azért újabb és újabb követelésekkel?

— Szép. . . szép. . . válaszolt Deák — sok szépet és jót beszélnek a menyországáról is, azonban egyikünk sem óhajt egyhamar a menyországba jutni.

A horvátok sem akarják megérteni, mit akar a „Julian-egyesület” Horvátországban? — Hisz ők biztosítanak mindent a Horvátországban élő magyarok részére? Miért állítanak fel magyar iskolákat? Hisz ők a horvát iskolákkal és gazdasági politikájukkal eljuttatják a Horvátországban élő magyart a vágyak és óhajok netovábbjába, a horvát földi menyországba. Miért akkor a magyarság akeziója?

Miért szervezkedik a magyarság a Horvát-Szlavonországokban levő magyarok megmentésére? Miért nem tud belenyugodni magyar nemzetünk, az ott élő magyarság elhorvátosításába? Hisz ők nem kívánnak semmi egyebet az ott élő magyaroktól, csak hogy szívben-lélekben horvátok legyenek. Szakadjanak el a nemzet testétől!

Nem kívánnak semmi egyebet, csak hogy tagadják meg vérüket, rajongói legyenek az alap nélküli álmodozó eszméiknek s akkor megnyitják előttük a horvát menyország nagy kapuját, hogy azon besétálhasson a horvát gőg és elbizakodottság, s hogy ott bent halotti tort ülhessen az elveszett magyarokon a horvát erőszakosság!

A Horvátországban élő magyarság nem akar eljutni ebbe a horvát menyországba. Azért nyújtja ki könyörgő karját a magyar nemzethez: mentsetek meg minket hazánknak, nemzetünknek.

A „Julian-Egyesület”-ben szervezkedett a magyarság testvérei megmentésére. Szomorú az a helyzet, a melyben ott élő véreink vannak.

„A ki a magánháznál pár magyar gazdával a magyarság helyzetéről elbeszélget, — írja a „Julian-Egyesület” ez évi jelentésében — az már titkos népgyűlést tart. A ki a falvakban szerteszórt magyarságot meglátogatja, az politikai ágens. Örvendjen, ha nyomban el nem toloncolják. A ki tiszta magyar falvak számára magyar elemi iskolát kér, az a horvát önérzetet sérti. A szlavoniai katolikus templomokban magyar szent beszédéről, magyar egyházi énekről szó sem lehet. A községházán a magyar beadványt el sem fogadják, a magyarral anyanyelvén szóba nem állanak. A magyar földműves gazda a közlegelők és erdők használatában részt nem vehet. Betolakodott idegen, kinek joga semmihez nincs. Örvendjen, ha ki nem kergetik. Még csak az kellene, hogy községi vagy éppen országgyűlési választói jogot nyerjen.”

S ha még jogokat követel a maga részére a magyar szent birodalom e részén, lecsukják, bebörtönzik, mint egy gonosztevőt.

Nincs Európában egy leigázott nép, a mely oly szégyenletes helyzetben szenvedne, mint a magyarság, a magyar szent korona ama kétországában.

Ezt a sanyargatott, jogaitól megfosztott, elnyomott, de életerős népet akarja a „Julian-Egyesület” megmenteni. Sokan hazánkban nem ismerve ezen egyesület irányát és működési körét, még nemzetünk fiai közül is idegenkedtek tőle. Nem támogatták kellő melegséggel. Az a hiedelem terjedt el ez országban, hogy felekezeti ezélokot szolgál.

Csak lassanként ismerték meg ez egyesület áldásos működési körét s kezdték hathatósan támogatni. Kifejtett működéséből látta mindenki, hogy ez az egyesület védangyala a Horvátországban élő magyaroknak.

Pedig ezt az egyesületet erkölcsileg és anyagilag támogatnunk hazafias kötelességünk, mert nehéz harezot folytat magyarjaink védelmében.

A horvát sovíniszták vadul támadják, sanyargatják a magyar parasztot, mert Szlavóniában merészel élni. Szenvedélyes és erőszakos támadásokat intéznek tehát az ellen a védő kar, illetve intézmény ellen is, mely őket megvédeni óhajtja.

A „Julian-Egyesület” iskolákat állít fel magyarok számára és ezekbe a magyarokon kívül legfeljebb a hazafias sváb gyermeke nyer elhelyezést. Horvátot és szerbet ezen iskolákba fel nem vesznek. És mégis a horvát tulzók „magyarosításról” beszélnek. Mindent elkövetnek, hogy ezen iskolák működése elé gátakat vessenek. S ez mind azért, mert nem engedjük, hogy a magyarokat elhorvátosítsák.

Fáj aztán természetesen a horvát tulzóknak minden újabb magyar iskola felállítása. Pedig az egyesület ebben az irányban óriási léptekkel haladt előre. Még 1907. évben csak 23 magyar iskola működött 34 tanerővel, most 1909. évben már 38 magyar iskola működik 65 Julian tanerővel a társországokban. A tanulók száma is 2241-ről két év alatt 4629-re szökött fel. Hozzáadva a Julian-tanulók számához a magyar királyi államvasutak és a ref. gyülekezetek által fenntartott iskolák népességét, megállapítható, hogy a Horvát—szlavonországi magyar iskolákat ma már jóval több, mint 8000 gyermek látogatja.

Az iskoláknál alkalmazott tanerők mind kipróbált, megbízható harezosok, a kik a magyar fajszeretet iránti lelkesedésükben álltak csatasorba, hogy kivegyék oroszlanrésztük magyar testvéreik megmentésében. Csekély kivétellel ifjak, hajadon leányok és fiatal nők töltik be itt a tanítói nehéz hivatást, a kik telve vannak ideális lelkesedéssel s rajongó hazaszeretettel, melyet fiatal lelkük sugal s a tanítói pálya iránti odaadó szeretettel, melyet volt tanáraik lelkes tanításaiból szívtek magukba.

E kényes, exponált helyeken, hol sokszor a tanítónak még az élete sines biztonságban az ellenük folytatott vad hajsza következtében, csak kipróbált, nemzeteért tünni és szenvedni bíró tanító képes megállni.

„A szlavoniai misszió-szolgálat — jelenti az Egyesület elnöke: gróf Széchenyi Béla — nem olyan pálya, mely rózsákkal van behintve. A túlzó horvát sajtó mértéktelen cikkei által feltűzött közönség, a Julian-tanítóban ellenséget lát. Nem egyszer megesisik, hogy este az ablakon át a tanítói lakás esendjét lövés dőreje veri fel és a tettes nyomtalanul eltűnik a sötétben. A tanító azonban állomáshelyén marad . . . a derék magyarok közt otthonosan érzi magát . . . Megszokja a helyét . . . Amde a bán évközben új iskolát engedélyez, melynek szervezéséhez kipróbált erőre van szükség. Egy reggel egészen váratlanul megérkezik az áthelyezési rendelet a „szolgálat érdekében.” És a tanító összecsomagolja csekély podgyászát. Valami sok alig kerül

ki a szerény Julian-tanítói fizetésből és megy új állomáshelyére a katona engedelmességével. Érkezésekor a vasutnál már várja egy tiszt magyar gazda, a ki a magyar iskoláért megindult mozgalomnak vezetője volt s most, mint sikerének külső jelét, maga viszi be büszkén a távoli faluba a Julian-tanítót. Az ilyen alkalmaakra az egész falu és az egész környék magyarsága összesereglik s midőn a tanító ur megérkezik és átadja a Julian-egyesület izenetét, az asszonyok szemében csakhamar örömköny gyűl, a férfiakon is régen érzett meghatottság vesz erőt, a sok évi távollét, az elhagyatottság alatt már-már kialudt fajszeretet, mintegy varázstűzésre hatalmasan fellobog. A magyar vér követeli a maga jogát. Az ilyen percek öröme csak magyar és csak idealista élvezheti.”

Az iskolák szervezésén és fejlesztésén kívül a magyar eszme szolgálatában állanak a népkönyvtárak is. Kiváló gondoskodás tárgyát képezi a magyarság gazdasági megerősítése is s ennek következtében nagy gondot fordít a „Julian-Egyesület” arra is, hogy a magyarság társadalmi tekintélye és Horvát-Szlavonország beléletében politikai befolyása is emelkedjék.

Hatalmas tényező volna a fejlődésre: a templom. Ezek emelése és magyar isteni tisztletek tartása szintén a magyar szellem diadalát segítenék elő. Jelenleg a magyar templomi istentiszteletek hiányában, az iskolákban harmonium kíséret mellett vasár- és ünnepnapokon magyar nyelvű imádkozásokat tartanak.

Szerettem volna részletesebben ismertetni a „Julian-Egyesület” áldásos működését, azonban a szűk keretek ezt nem engedik.

Igyekeztem rövidesen feltárni a magyar aktiót, melynek támogatására sietnek most egyházak, egyetemek, megyék, városok, pénzüntézetek stb. Különösen nagyobb számban vannak képviselve az alapító tagok közt a törvényhatóságok és városok.

Nincs biztos tudomásom, hogy e nagy nemzeti akezióban részt vett-e Gömör- és Kishontvármegye és Rimaszombat városa? Az 1909. évben 14 vármegye és 5 város lépett be az alapító tagok közé, sőt Tolnavármegye tisztikara külön is belépett. Gömör- és Kishontvármegye és Rimaszombat város közönsége mindig kiveszi részét a nemzeti népműntő munkából.

Most, midőn látjuk a társországokban élő magyarok érdekében kifejtett aktiót s a mikor az egész ország megmozdult, hogy erkölcsileg és anyagilag támogassa az egyesületet, felvetem a kérdést: Nem csatlakozhatna e mozgalomhoz Rimaszombat város közönsége is?

Minden erőnkkel elő kell mozdítunk ez egyesület tevékenységét, hogy működését szélesebb, illetve nagyobb arányokban teljesíthesse.

Egy alapító tagság 500 korona. Ha csak egy pár fillérrel járulna mindenki e szent cél elérésére, „Rimaszombat város közönsége” is kivethné részét e hazafias munkából.

E lap szerkesztősége vagy a kir. tanfelügyelőség készséggel gyűjtjené össze a beérkező adományokat és gyümölesöztetné takarékpénztárban. A befolyó adományokat e lapban nyugtázná.

Felvettem ez eszmét s a kinek szívében ez visszhangra talál, hozza meg ezt a hazafias áldozatot. Legalkalmasabb volna, ha a rimaszombati nők, illetve ha a nőegylet karolná fel ez ügyet.

Mindenesetre azonban nyujtsanak segítő kezét a „Julian-Egyesületnek”. — Ne engedjük elpusztulni a Horvát—Szlavonországokban élő magyarokat.

Mentsük meg magyar testvéreinket!

Bihary István.

Egyházmegyei közgyűlés.

Borongós őszi hangulat, a veszteség, a válás kellemetlen, tájózó érzése uralkodott a lelkeken. Nyugtalan őszi ködként ez lepte meg a kishonti evangélikus egyházmegye őszi közgyűlését. Ez ült reá tárgyalására. Ez nyert szomorú kitejezést még a bankett máskor vidám pohárköszöntőiben is.

A mitől a jobbak féltek, a mit minden eszközzel megakadályozni törekedtek, bekövetkezett: *Kubinyi* Aladár kuriai bíró, törv. elnök visszavonhatatlanul lemondott egyházmegyei felügyelői állásáról, a melyet közel husz éven át pártatlan tapintattal és nagynevű elnöktársával: *Csetneki Gyürky* Pállal a legbensőbb baráti egyetértésben sok, fényes diadallal vezetett a fejlődésnek mai számottevő magaslatára. „S amelynek — a jegyzőkönyvbe vett határozat szerint — mindenkor fényt és dísz kölcsönzött.”

Midőn f. évi aug. 31-én Osgyán költő-papjának: *Kemény* Lajosnak gyönyörű imája után reggeli 9 órakor az ev. templomban *Gyürky* főesperes a közgyűlést megnyitotta, a szeretett felügyelő beiktatása helyett annak végleges lemondását mely szomorúsággal bejelentette. „A közgyűlés vérző szívvel, nagy fájdalommal veszi tudomásul a lemondást és *Kubinyi* Aladár halhatatlan érdemeit jegyzőkönyvében örökíti meg.” Elrendelte egyszerűen az alkotmány értelmében az egyházközségeinkenti szavazást az ekként megüritett egyháza, felügyelői állás sürgős betöltésére. Határidőül 1909. szept. 30-át tűzte ki, a mekkoráig is a szavazatok a főesperesi hivatalhoz küldendők.

A szavazatok felbontásával a jegyzőkönyvhitelesítőbizottság bizatott meg, melynek tagjaiul az elnökségen kívül *Boczkó Dániel*, *Madarász Pál*, *Medveczky Sándor* és *Zachar Gusztáv* világiak — és *Banczik Sámuel* alesperes; *Belicze András* és *Kolbenheyer József* lelkészek és *Halász József* tanító küldettek ki.

A főesperes évi jelentése eleven egyházi életéről, anyagi erősödéséről, hitbuzgóságról és a fontosabb személyi változásokról hű és megkapó képet rajzolt. Meleg szeretettel fejtvé ki különösen azt a buzgó törekvést, a mellyel a távozó felügyelőt egyesek úgy, mint az összes egyházközségi elnökségek és *Klenócz* egész presbitériuma külön bizalmi felirattal, a szeretet és ragaszkodás erős, írott emlékeiben igyekeztek *Kubinyi* Aladárt elhatározásának megváltoztatására rábírn.

A gondos, szép jelentés nyomán felzendült lelkes éljenzés a szeretett, a hivatott egyházi vezér iránt érzett osztatlan bizalom és ragaszkodás meleg visszhangja volt!

Palkovics Pál alsósziklasi új lelkészt üdvözölte ezután a főesperes és őt a szokásos kéznyújtással az egyházmegye tagjaiul ünnepélyesen felvette. A rokonszenves ifju lelképásztornak bemutatkozó beszédét, melyben esküszereleg fogadta, hogy ev. egyházának és magyar hazájának hű fia lesz, miként hogy az volt is: a közgyűlés zajos helyesléssel fogadta.

A számvélesek gondos és őszinte jelentését *Banczik Sámuel* alesperes-elnök, az iskolasziklét ugyanő terjesztette be. Mind a kettő világos, hű tükrö az egyházu, anyagi és kulturális fejlődésének. Hivatott lelkiismeretes elnökökről és buzgó tagokról tanuskodik. Jegyzőkönyvi elismerést kapott.

Gyámintézeti ügyek és jutalomra jelölések után a f. évi szeptember 15—17-én *Debreczenben* megtartandó egyházkerületi közgyűlésre képviselőül: *Banczik Sámuel* esperes és *Kemény* Lajos egyháziak; továbbá: *Cseh* István, *Madarász* Pál és *Medveczky* Sándor világi tagok küldettek ki.

Rimakov egyházközségnek iskolai államosítása iránt felterjesztett kérvényét az esperességi közgyűlés elfogadja és pártolólág terjeszti a kerület elé.

A tárgysorozat 14—20. pontjainak az októberi közgyűlésre halasztása után *Gyürky* főesperes hálaosan megköszöni a megjelentek érdeklődését és a közgyűlést — meleg éljenzés közben — bezárja.

Közgyűlés után a Széchenyi-kertben ebédre gyűltek mintegy harminczan. Ahol is sok szép telkösöntő méltatta az esperesség elárvult kiváló elnökének, volt felügyelőjének és kiválóbb tagjainak érdemeit.

A száma nézve az országban 2. helyen legkisebb kishonti ev. egyházmegye *Kubinyi* Aladár és *Cs. Gyürky* Pál együttes vezetése alatt sulyra és értékre a legelső, a legnagyobbak közé emelkedett: kívánjuk, hogy jövőben is ez uton haladva fejlődjen, emelkedjen. Az egyházközségek vezetői pedig találják meg azt a férfit, a ki a távozó nagy felügyelőt követni és az országos híri főesperest megérteni képes!

A gömöri ref. egyházmegye gyűlése.

A gömöri ref. egyházmegye folyó hó 2-án tartotta őszi közgyűlését *Putnokon* *Csabay* Pál esperes és minaji *Bornemisza* László gondnok elnöke alatt. A gyűlésen a hivatalos és megbízottakon kívül számosan vettek részt úgy egyházi, mint világi vezérférfiak közül. Reggeli isteni tisztelet után a városháza tanácstermébe vonultak a gyűlés tagjai, hol az esperes tőle megszokott lélekemelő és szívet átható költői képekben gazdag imában kérte az ég áldását s Isten megszentelő kegyelmét a gyűlésre. Az ima után a világi elnök üdvözölte a megjelenteket s pár lelkesítő szóval megnyitotta a gyűlést.

E gyűlés messze kimagaslott hasonkörü gyűléseink felett. Nemesak azért, mert az *Kálvin* esztendejében volt, hanem azért is, mivel oly nagy horderejű indítványok s a kegyeletes megemlékezésnek oly impozáns megnyilatkozása merült fel, a minőket és a melyet csakis nagy alkalmak hozhatnak létre. Már maga az esperesi jelentés, mely egy gondos anya körültekintésével és mindent átható szeretetével van összeállítva, a lelkesedés magas fokára hangolta az egyes jelenlevőket kivétel nélkül. Nemesak jelentés volt ez egyházmegyeink állapotáról, hanem szózat hűvekhez kivétel nélkül, hogy erőhöz jussanak, bizalmat és reményt merítsenek a jövő küzdelemre.

A másik kiemelkedő pont volt *Réz* László rozsnói lelkész emlékbeszéde *Kálvin* János születésének

négyszázados évfordulója alkalmából. Az író mindazt, mit egy széles tudománnyal bíró, a történelem, lélektan, társadalmi viszonyokat mélyen ismerő szakembertől várni lehet, e tárgyra vonatkozólag mind-mind feltalálható. Még pedig nemesak a tudomány sokszor száraz alakjában, hanem úgy, a mint azt szerző átérzte. A szív melege, az érvek ereje meggyőzött és áthatott mindenkit s nem esoda, ha a szerzőt az egész egyházmegyei közgyűlés tagjai szünni nem akaró ovatióban részécsitették.

A tanügyi bizottság nevében *Buzay* Márton egyh. elnök terjesztette elő népnevelésügyünk hű képét. — Jutalmazott ott, a hol ezt megérdemelték, szigorú ítélettel sújtotta azon tanítókat, kik kötelességeiket lazán teljesítették. Ilyen azonban az egész egyházmegyében alig akadott kettő. Így nem lehet csodálkozunk, ha népnevelésügyünk megyénk területén folyton halad előre a fejlődés útján.

A papi értekezlet nevében *Czinke* István elnök terjesztette elő azon indítványokat, melyek az egyházkerületet ért sebek orvoslását célozzák s a mely indítványokat a közgyűlés egyhangulag elfogadott.

A többi, inkább adminisztratív ügyek között élénk vitára adott alkalmat a rimaszombati egyik megüresedett lelkészi állással összekötött új díjlevél megüresítése. A volt lelkész chartaszerű javadalma 1685 korona volt, melyen az egyház a multban akként segített, hogy a volt lelkésznek személyi pótlék czimén 400 koronát adott évenként. De még így sem érte el azt a minimumot, mely az egyh. törvényben constemplálva van. Az egyház, tekintettel erre, de tekintettel arra is, hogy az elemi és polgári iskolákban a vallástanítást állandó és hivatott kezekbe kell tenni, a két állást összekötötte s a lelkész fizetését lakás és stólán kívül 3637 koronában s a helyben eltöltött szolgálati évek aránya szerint hat izben 200—200 korona korpótlékban állapította meg. Némelyek ezt a lelkész tulságos megterhelésének tartották, így a charta megerősítését elleneztek. De sikerült meggyőzni az ellennézetet levőket s így a charta megerősített, hasonczébból az egyházkerület elé terjesztetik.

Délben kedélyes közebédre gyűlt össze az egész gyűlés a „Vám” vendéglőben, hol felköszöntőkben nem volt hiány. A felköszöntők sorát *Vattay* László főjegyző kezdte meg s őt követték: *Csabay* Pál esperes, *Czinke* István, *Lukács* Géza, *Réz* László, *Sütő* István, *Farkas* Géza stb.

Délután folyt a közgyűlés mindaddig, míg a 42 pontra terjedő tárgysorozatot ki nem merítették.

Tűzrendészetünk a vidéken.

Mult hó 22-én d. u. 4 órakor a *Ratkövölgy* Szásza községében, valószínűleg vigyázatlanság következtében, három lakóház az összes melléképületeivel s a betakarított takarmány és természettel a tűzvésznek martalékaul esett, a kár meghaladja a 30000 koronát, melyből alig egy tízedrészt volt biztosítva. Ezen tűzvészrel kapcsolatosan engedtessek meg nekem, hogy vidékünk tűzrendészetét röviden szóval tegyem.

Egyik régi bajunk, hogy számos üdvös törvény és rendelet, csak a papíron van meg, így vagyunk a tűzrendészet ügyével is, ezért azután a tűzvész esetén látjuk mink nines és mink lehetne egy kis jóakarattal mellett.

A tűzrendészet megelőző intézkedéséről, a megfelelő építkezésről ezáltal nem is szólok, miután annak keresztülvitele az építkezésen alapult, ez pedig a vidék, különösen a felvidék községeiben oly hamarosan át nem alakítható.

Egészen más elbírálás alá esik a tűzrendészet ama intézkedése, a melyik a tüztőlásra vonatkozik.

Az 1886. évi XXII. t. cz. s az ezzel kapcsolatosan kiadott kormányrendelet világosan előírja mindazon teendőket, melyek a tűzvész kitérőse s annak tovább terjedésére vonatkoznak. — Midőn ezen törvény napvilágot látott, hazánk nem egy községében a tűzrendészet az őt megillető méltányságra talált, így a Szepesség összes községeiben rendszeresítve lett a tüztőlói intézmény. No mi gömöriek — szokás szerint — elmaradtunk, mindössze annyit történt, hogy községeink tárczájuk terhére ellettek látva „fecskeudokkal” szándékosan nem irom „tüzi,” mert azok inkább „kerti” fecskendőknek, mint „tüztőláshoz” valók. Ezen fecskendők már nem a régi rendszer szerint készültek, mivel vízszállító tömlőkkel is ellettek látva. A szivó fecskendők kezelése, gondozása már csak értelmes kezelést kíván, mert e nélkül ismétlődhetik ama kuriózum, mely a fáma szerint egyik felvidéki községben esett meg, hogy a fecskendő szivó oldalát fordítják a tűznek s mire rájönnek, hogy a tüzet felszivni nem lehet, már több épület állott lángban. No de hagyjuk ezt . . . A szóban forgó kormányrendelet olyképen intézkedik, hogy: „A keletkezésében levő vagy már kitört tűzvész elfojtását az erre a célra megalakult tüztőlóság eszközli. A tüztőlóság vagy: a) rendszeres szakszerű díjazott tüztőlóság, b) önkéntes tüztőlóság, c) községi (köteles) tüztőlóság, melyet kisebb községek, melyek az a) és b) pontokban említett tüztőlóságok felállítását nem képesek, saját tűzrendészeti, illetve tüztőlási rendszabályuk szerint létesíteni kötelesek, megjegyezvén, hogy ilyenmü köteles tüztőlóságnak minden, bármely kis községben a vármegye által meghatározandó egy évet azonban meg nem haladható idő alatt létesíteni kell.”

Hogy miért nines? nem vitatom, de biztat a remény, hogy legalább a ratkói járásban a legrövidebb idő alatt meg lesz.

Járásumk tetterős, agilis főszolgabírája, már is hozzá fogott a tüztőlóság ügyének rendszeresítéséhez.

A tűzrendészeti kormányrendelet 18. § értelmében mindenütt megalakítható a községi (köteles) tüztőlóság a község 18—40 éves férfi lakosaiból. Vegyünk példát a szomszédos Szepességmegtől, mert nem a szegénységünkön, de jóakarattunk hiányán török meg a tüztőlóság üdvös intézménye is ép úgy, mint sok más.

A *Ratkövölgy* — még *Ratkó* nagyközséget sem véve ki — eddig rendszeresített tüztőlóság nines, pedig lehetne s bizunk is, hogy meg lesz, nehogy egy újabb tüzeset ismét készületlenül találjon. *Ratkövölgyi.*

Büнкrónika.

Mig a haladó kor, műveltség, humanizmus és az orvos-tudomány azon fáradoznak, miként lehetne az emberiséget a gyilkos betegségektől, valamint a szegénység és társadalmi előítéletből fakadó nyomor és szenvedésektől mentesíteni: addig szomoruan kell tapasztálni, hogy a pálinkának embert-dübitő hatása, valamint a féktelenné vált emberi szenvedélyek mekkora módon ellensúlyozzák az előbb említett nemes küzdelemnek elért eredményeit.

Ime közel két hét lefolyása alatt mennyi büneselkmény történik csak vármegyénk szűk körében: jelöl annak, hogy megyei társadalmunknak s az állam erejének mily nagy feladata látszik a jövőben mutatkozni, hogy emelje a nép műveltségét és leszoktassa a népet a pálinka mérgeinek elfajult élvezetéről.

Gyermekölés. Rozsnóyon folyó évi augusztus hó 12-én *Bolacsek* Lajosné 39 éves özvegy nő afeletti szegényében, hogy áldott állapotba került: újszülöttjét rongyokba s párnába csavarva, az ágy szalmája közé dugta el. Természetesen a bünes szerelemnek ártatlan tanuja csakhamar elcsendesedett. Azonban a nő állapotában beállt változás a környezetnek feltűnő lévén, feljelentést tettek, s a kutató csendőrség megtalálta a halott „corpus delicti”-t. — A törvényszéki vizsgálat megállapította, hogy a magzat valóban élve jött világra s a szerencsétlen asszony türedelmes vallomást tett és várja büntetését.

Gyilkos cigányok. Augusztus hó 15-én vásárnap este a sajlóvárterfalvai cigányok bucsu alkalmából jól lerészegedtek. Ily állapotukban legéggé bátraknak érezték magukat arra, hogy a falu legderékabb s legmunkásabb cigányát — ki az ifju rendetlen cigányokat erős öklével gyakran ránczba szedte — megverjék s rajta bosszújukat tölthessék. — *Putnoki* János, *Putnoki* László, *Várad* István, *Molnár* Béla a nevük a legényeknek, kik lakásából este kihívták id. *Pákó* Gusztáv cigány kovács-mestert azzal, hogy jöjjön velük a bucsura mulatni. *Pákó* Gusztáv kiment az udvarra s kergette a cigányokat haza s intette, hogy ne rendetlenkedjenek. Erre a részeg legények ásóval, vaslival nekiestek s verni kezdték *Pákó*t. — Az erős ember szintén botot ragadott s a megérkezett fia segítségével védelmezte magát. — Valóságos esata fejlődött ki, melynek áldozata lett az öreg kovács, kit az állatias dühvel reá támadt legények vandál kegyetlenséggel vertek agyon. — Fejét az ásóval és dorongokkal majdnem teljesen széjjel marczangolták, úgy, hogy szegénynek a csapások az agyvelejét is át-meg átvagdalták. — A pálinkától vadállattá vált kegyetlen cigányok a fogházban vannak letartóztatva s a szegény munkás cigányt a megejtett törvényszéki bonczolás után nagy részvétellel temették el.

Gyermekölés Forgácsfalván. Juhanyák *Mária* 17 éves cselédleány szerelmi viszonyt folytatott egy odaváló legényvel, melynek következményei nem maradtak el. A szerencsétlen ifju teremtés, hogy szegényét elpalástolja, az istállóban megszülvén gyermekét, azt azonnal rongyokba csavarta és a jászol zugában rejtette el. — A cselédnek háziasszonya azonban a változást észrevéve, a leányt vallatásra vette s egyuttal kutatni is kezdtek. Csakhamar feltalálták a rosszul elrejtett halott csecsemőt, mire a szerencsétlen ifju leány bevallotta cselekedetét. — A megejtett törvényszéki vizsgálat konstátálta, hogy a magzat élő és életképes állapotban jött a világra. — A kihallgatott leány egy igen csinos, ügyes de műveltségben rendkívül alacsony fokón álló teremtés, ki a vizsgáló bíró előtt s megvizsgálatásakor folyton derülten nevetélt s fogalommal sem látszik birni tette nek sulyos voltáról, hogy t. i. egy ember életet — saját gyermekének életét — pusztította el.

Emberölés vagy önvédelem. Gömörnánás békés lakosságát egy puska lövés zaja riasztotta meg t. évi augusztus hó 21-én. Egy értelmes gazda, az ifju *Berez* László puskaival közvetlen közelből keresztül lőtte *Szeker* László községi csordást, ki a lövés folytán szó nélkül halva rogyott össze. A rémes tettet szóvita előzte meg, melynek alapja az volt, hogy *Berez* László nem akarta megengedni, hogy a kezelésére bizott erdőrézsen hajthassa át a csordás a községi teheneket. A vitakozás több ember szemeláttára történt, kik mint döntő tanuk lesznek hivatva eldönteni, vajjon *Berez* László cselekedete valóban önvédelem-e, mint azt a valóságában előadja. *Berez* előadása szerint ugyanis *Szeker*es, ki neki haragosa is volt s a vita alkalmából annyira elragadtatta magát dühétől, hogy a töltött puskaival ellátott *Berez*et oldalról egy turkós bottal fejbevágtá úgy, hogy nevezett rögtön elborította a vér. *Berez* tehat — állítása szerint — a kapott ütés hatása alatt lekapta válláról fegyverét s hirtelen mozdulattal keresztül lőtte a csordást. A megejtett törvényszéki bonczolás igazolta azt, hogy a lövés egészen közelből ejtetett, úgy mint azt a vadlót maga előadta. — Az előnyomozat adatai annyira kedvezőek *Berez* részére, hogy a kir. ügyészség nevezett pár nap előtt szabad lábra helyezte, annyival is inkább, mivel a terhelt egyén állandó hivatással és saját vagyonnal bír.

Az emberirtó. Hogy a magzatüzés államokat veszélyeztető veszedelemmé fajult, művelt közönségünk látja és érzi. De hogy vármegyénkben — és különösen a szomszédos felső Rimavölgyben — mily veszedelmes mértékben harapódzott el: szomoruan látják ezt évtizedek óta a közigazgatás terén működő hatóságaink. Az egy- és két-gyermekrendszer már kezd „semmi gyermek” rendszerre változni át, s a veszedelem nemesak a hatóságok éberségét, de a társadalom segítségét is sürgősen kéri. — Talán kis szünetet fog előidézni, ha sikerül egy-egy emberirtó példányt hurokra keríteni, mivel az nehéz munka után a mult héten sikerült. — *Elek* Gusztávné rimavarbóci fiatal asszony — ki második férjével alig fél éve él boldog házasságban; megérezve áldott állapotát, rögtön elhatározta magát arra, hogy a már közismert néni segítségével kiirtatja méhének gyümölcsét. — A műtételt aztán annyira sikerült, hogy nem egy, hanem két élet lett kiirtva s a nő 3 napi betegség

után meghalt. A család az esetet oly ügyesen titkolta el, hogy sikerült a beteghez hívott orvost is tévútra vezetni. Így történt aztán, hogy a nő holtteste eltemetett s a megindított bűnvizsgálat megindulván, rajta a boncolás csak közel három heti síri rothadás után ejtették meg. — A gondos törvényszéki vizsgálat azonban így is fényes eredménnyel járt. Kiderült a bűntény, s annak oly bizonyítékai kerültek a sírből napfényre, melynek sulya alatt sikerült a gyanúsított kuruzsló nőt megtörni s vallomásra bírni. — Knapp-Sztruhár Jánosné a neve a gyalázatos asszonynak, lakik Rimabrézón, kinek az emberirtás képezte jövedelmének legnagyobb részét. Hihetőleg súlyos büntetéssel fog törvényszékünk védelmére kelni a veszedelmesen tenyegedett társadalomnak!

A falu rossza. Nem a Tóth Ede halhatatlan művéről, hanem ismét bűnkronikát írunk. — Baráth István pálfalvai lakos a falu rossza, kit nemesak a falu, de a vidék és a bíróságok is a legveszedelmesebb korhelynek s e mellett szertelen kötekedőnek üsmertek. — Nevezett falu rossza, jól felhajtván a garatra éjjel 11 órakor, folyó hó 27-ére virradóra kiment a mezőbe, hogy az ő általa gyűlölt mezőört megverje. S valóban beléköltött a kötelességet teljesítő Együd István rimapáltvai mezőörbe s azt szidalmazni, majd később ütlegelni kezdte. A még ébren levő községi bíró s két tanu, távolról hallották a veszekedést, melyből kihallatszott a Baráth István istenkáromlása. Majd puská durranás töltötte be a esende, mire minden elcsendesedett s a falu rossza is csendes emberré lett. — Holttestét augusztus hó 28-án boncolta fel a kiszállott törvényszéki bizottság, mely megállapította, hogy a lövés egészen közelből történt s az erdőörnek védekezését — miszerint önvédelemből alkalmazta fegyverét — igazolni látszik. — A szerencsétlen falu rosszát csakis a mindent felejtő anyai szív gyászolta meg.

Templom-tolvaj. Már régebben észlelték, hogy a helybeli róm. kath. templomban a szent Antal perselyt valaki dézsmálga. Nyomoztak, figyeltek, de csak nem tudtak nyomára jönni, ki a tolvaj. A prépost ezután egy új zárat helyeztetett a perselyre a rég helyett, mert arra jöttek rá, hogy azt a tolvaj kulesesal nyitogattja fel. A gondos egyházi azonban nem nyugodott, hanem folyton leste a tolvajt, de nem tudta elcsipni. A héten azután egy ügyes gondolata támadt és pedig az, hogy kis fiát elbújtatta nappal a templomban a padok közé és a gyermek onnan figyelt. Mivel a templom egész nap nyitva van, a kis fiú hűségesen már egy félnapot ült reggeltől a padok alatt, mikor aztán a déli órákban, midőn a templom teljesen üres volt, bejött egy asztalos legény s egyenesen a szent Antal oltárhoz sietett, hol óvatosan térdre borult, mintha imádkozna, azután pedig előhuzta szerszámaikat és a zárat nyitogatni kezdte. Erre a kis fiú ügyesen kiosont, szaladt az apjához s így a tolvajt az egyházi, az egyik segédlelkészszel még a helyszínén elcsípte. Az asztalos legény kezdetben tagadt, de mikor aztán megmotozták és a betöréshez alkalmas szerszámokat nála megtalálták, mindent töredelmesen bevallott, hogy körülbelül tavasztól dézsmálga a perselyt. Erre a gondolatra pedig úgy jött, hogy a tavaszon a templomban dolgozott s tapasztalta, hogy sokat dobnak a perselybe.

Hírek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem újították, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy úgy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni sziveskedjenek. Tisztelettel a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Személyi hírek. Gróf Andrássy Dénes, a nagylelkű főúr igazgatója *Sulyószky* István társaságában Krasznahorkaváraljára érkezett, hol őszig fog tartózkodni. Örömmel közöljük, hogy a páratlan jószívű 74 éves főúr úgy testileg, mint pedig szellemileg egészséges és éber.

Szabadságolások. *Kolbay* Sándor kir. táblabíró, a kir. törvényszék helyettes elnöke szabadság idejéről tegnap hazaérkezett és a mai nappal hivatalát átvette.

Máriássy László megyei árvászéki helyettes elnök f. hó 3-án kezdte meg rendes szabadság idejét.

Szombath György kir. p. ü. tanácsos, helyettes kir. pénzügyigazgató szabadsága lejárván, hivatalát eltolgatta.

Tomory Géza a garamvölgyi és

Madarassy Iván a ratkói járások főszolgabírája e hó 1-én kezdte meg rendes szabadság idejét.

Dr. Török József fiatal jeles ügyvéd már hazaérkezett és irodája vezetését átvette.

Langhoffer Viktor kir. járásbíró, *dr. Saldos* Béla vármegyei aljegyző és *Madarassy* Gyula kir. törvényszéki joggyakornok szabadságra távoztak.

A bolgár király a sztraczenai templom fölszentelésén. A dobsinai jégbarlang közelében, a gyönyörű sztraczenai völgyben fekvő Sztraczena falu bányászlakossága eddig a természet szabad ölen tartotta istentiszteletét. *Ferdinánd* bolgár király és *Filip* Coburg herceg most a vallásos népek szép templomát állíttatott, amelynek augusztus hó 25-én volt a fölszentelése. A fölszentelésen, amelyet fényes segédlettel *Páry* Sándor szepesi püspök végzett, maga a bolgár király is megjelent. A püspök reggel félkilenczkor négyes fogaton jött Sztraczenára, a bolgár király is kísérete pedig két hatalmas automobilon érkezett az ünnep helyére, a hol ekkor már Dobsináról és a környékről mintegy ötezer főnyi közönség várakozott, amelyben sok volt a külföldi turista is. A püspök a templom ajtajában várta a bolgár királyt s néhány meleg szóval üdvözölte, Szepesvármegye képviselőjében *Neogrady* alispán, Gömörmegye nevében *Tomory* Géza főszolgabíró, a beteg *Kibury* herceg képviselőjében *Mihalik* Dezső főügyész és Dobsina város képviselőjében *Krausz* helyettes polgármester és *Benedicty* Kálmán bányatanácsos jelent meg a király fogadására. Rozsnyó városát pedig

dr. Pösch polgármester képviselte. A fölszentelés föltizenkettőkor volt. Az istentisztelet alatt a püspök gyönyörű magyar beszédet mondott, majd egy től beszéd következett, amely után a től származású iskolásgyermek régi magyar egyházi énekeket énekeltek, utána pedig az egész jelenlévő közönség elénekelte a Himnuszt. — Az egyházi szertartás után a bolgár király cseretartott, amelynek során többeket megszállított, így *Széder* Gyula vasgyári igazgatót, *Tomory* főszolgabírót és *Benedicty* Kálmán bányatanácsost. A fölszentelés után *Lorányi* vasgyári felügyelőnél villásreggeli volt. A püspök, minthogy egyik lova megsántult, a bolgár király egyik automobilján ment vissza Szepeshelyre.

Kitüntetés. *Fehér* Sámuel feledi m. v. föllenőrt, a feledi állomás figyelmes állomásfőnökét *Ferdinánd* bolgár király a bolgár nemzeti rend koronás lovag keresztjével tüntette ki.

Egyházi közgyűlés. A rimaszombati ev. egyházköztség aug. 29-én közgyűlést tartott *Kubinyi* Aladár kuriai bíró, felügyelő és *Cs. Gyürky* Pál főesperes-lelkész elnöklété mellett. A közgyűlés érdemleges tárgyat az egyházmegyei közgyűlésre szülő meghívó és képviselők kiküldése képezte. Kiküldettek a) szavazati joggal: *Jaczkó* Pál és *dr. Wallentinyi* Dezső tanárok; b) tanácskozási joggal: *Boeckó* Dániel, *Halász* József, *Institörisz* Endre, *Szombath* György és *idb Szalontay* Sámuel rimaszombati presbiterek s azonkívül a tamásfalvi hívek közül: *Habán* András kurátor és többek.

Eljegyzés. *Repeckzy* Andor catasteri becselő-biztos kedves és szép leányát *Izukt* eljegyezte *Dienes* Dezső sajtógómöri polgári iskolai tanár.

Esküvő. Tegnap, szept. hó 4-én d. u. 4 órakor volt az esküvője *Gaskó* Marcsukának, *Gaskó* János bírósi végrehajtó kedves és szeretetreméltó leányának *Szabó* Ernő losonci lakos — a *Rakottay*-féle zománcozó-gyár raktározásával — *Szabó* József nyugalm. telekkönyvezető fiával a helybeli ref. templomban. — Tanúk voltak: *Szomolnok* Antal és *Rakottay* Lajos polgártársaink.

Körorvos választás Ratkón. Ratkón f. évi augusztus hó 26-án tartotta meg *Madarassy* Iván a járás főszolgabírája a körorvos választást. Két pályázó jelentkezett és pedig *dr. Gálfi* József csetneki körorvos és *dr. Schönfeld* Manó pásztoi orvos. A pályázók közül *dr. Gálfi* lett egyhangulag megválasztva.

FORNET JENŐ.

Napról-napra mindjobban ritkulnak szelvényvezérferfiaink sorai. — A halál nem kímél senkit, tehát egyenkint és sűrűn szedegeti el legjelesebbjeinket. Folyó hó 29-én is leeresztette hideg kezét és *Fornet* Jenő nyugalmazott kir. törvényszéki elnök jóságos szemét fogta le örökre Feleden. Az elhunyt vármegyénkben a legrégebb vezérek egyike volt, kinek érdemeiről már több ízben emlékeztünk meg. Most azonban, midőn örökre elköltözött közülünk, újlag kiemeljük érdemeiből a főbb vonásokat, hogy ez által is enyhítsük családja bánatát és érdemeit méltóképen megörökítsük. *Fornet* Jenő ide menekült régi francia nemesi családból származott. Született 1823-ban Sztrázán. 1846-ban ügyvédi oklevelet nyervén, Nagybecskerekben telepedett meg. 1848-ban a szabadságharczi zaj Torontálvármegye első aljegyzői székében találja, honnan beáll nemzetőrnek és nemsokára a 2-ik század parancsnoki rangjára emelik. Mint ilyen a Kis Ernő parancsnoksága alatt álló hadtestben több ütközetben vett részt. Midőn pedig Kis hadteste egyesül Bem hadtestével, a piski hídnál vívott nevezetes csatában hősiessen vesz részt. Betegség támadván meg azonban szervezetét, lemond a parancsnokságról s a szegedi törvényszékhez nevezik ki jegyzőnek. A szabadságharc leveretése után itten bujdosik Gömörben s miután nőül vette *Vécsey* Erzsébet bárónét, megyei törvényszéki bírónak választják meg. — 1872-ben pedig kinevezik kir. törvényszéki bírónak. Mint ilyen szolgál 1883. évig, a mikor nagynevű elődje: *Marton* Rudolf kir. törvényszéki elnök örökébe lép. Ebben az állásban kiváló szaktudással, nagy gyakorlattal és finom előzékeny modorral tölti be a rimaszombati kir. törvényszéki elnöki magas tisztet 1892. évig, a mikor is nyugalomba vonul és Feledre költözik gazdaságába. — Törvényszéki szolgálata alatt nagy érdemeket szerzett a tagosításnál, a telekkönyvek átalakításánál és az ide vágó urbéri perek lefolytatásánál. Sokáig igen értékes tagja volt vármegyénk törvényhatósági bizottságának, az ág. ev. egyháznak s mindenféle nemes és humánus célokot szolgáló ügynek mindenkor szolgálatra kész barátja és hathatós támogatója volt. — Az Isten szép családdal áldotta meg és öreg napjai örömét annak körében lelta fel. Temetése folyó hó 31-én ment végbe nagy részvét mellett, melyen jelen volt a vármegyei tisztikar: *Fáy* főispán, a kir. törvényszék pedig *Kubinyi* elnök, kuriai bíró vezetése alatt teljes számban. A korszakkal gazdagon borított ravatal felett *Gyürky* Pál ág. ev. főesperes mondott megható gyászbeszédet és a rimaszombati ág. ev. kórus adott elő szép gyászénekeket. A vidék intelligenciája és a falu népe is nagy számban vett részt temetésén s kísérte ki utolsó útjára a nagy idők egyik harezosát és szemtanuját. Legyen pihenése esendes és zavartalan!

Halálozás. Egy köztisztviselőben álló nemes szíviü előkelő urnó hunyt el augusztus hó 29-én Rozsnyón *Szontagh* Borbála urnó személyében. Az elhunyt a régi gentry-világ egyik finom modoru és nagy műveltségű női tagja volt, kinek háza mindenkor nyitva állott Rozsnyó és a vidék intelligenciája előtt. A vidékiek úgy voltak a rozsnói *Szontagh*-házzal, hogy kapuja előtt el nem tudtak anélkül menni, hogy oda pár percze be ne néztek volna, a miből azután egy fél nap is lett. Az elhunytban *Szontagh* József ügyvéd és földbirtokos, ki számtalan és őszinte részvétben részesült — nővérét gyászolja. Temetésén, mely augusztus hó 31-én ment végbe a város és vármegye színe-java jelen volt.

Ferenczy ünnep. Arról értesülünk, hogy *Ferenczy* Istvánnak, városunk híres szülöttének, az első uttörő magyar szobrásznak emlékét f. hó 19-én fogják felállítani és ünnepélyesen felavatni. *Dr. Kovács* László városunk jeles és agilis polgármestere mindent elkövet, hogy az ünnepség a megfelelő fényes keretben folyjon le, s már is kiadott *Bodor* István és *Váry* János alá-

írásával egy lelkes felhívást az ujonnan alakult dalárda tagjaihoz, hogy ez ünnepélyre a dalárda már a közönség elé lépjen és az ünnepély fényét emelje. Mi részünk-ről készséggel ajánljuk fel szintén szolgálatunkat, hogy ez országos számba menő ünnepség jól sikerüljön és a nagy férfi emlékéhez méltóan ünnepelhesen városunk s fogadhassa ide készülő magas vendégeit.

Uj főgimnáziumi tanár. A megyés püspök a rozsnói róm. kath. főgimnáziumhoz a betegsége miatt továbbra is szabadságot *Tinkó* László helyettesítésére *Benkóits* Jácint alapvizsgázott középiskolai tanárt nevezte ki.

Katonai kinevezés. A m. kir. honvédelmi miniszter *Hedrich* Rikárd honvédelmiapródiakolai végzett növendékét, *Dénes* Géza betleri uradalmi erdőfelügyelő fiát m. kir. honvédelmi alhadnagy zászlóssá nevezte ki.

Uj bérlő. *Bornemisza* László alispán, udvari tanácsos bákai gazdaságát bérbe vette *Pósa* István. A Hontmegyéből ide költözött új bérlőben, vármegyei gazdasági egyesületünk egy igen intelligens és szakképzett ügyes gyakorlati gazdát fog nyerni, ki értesülésünk szerint nagyobb tejjgazdaságot fog berendezni.

Érettségi pótvizsgák. Az érettségi pótvizsgák f. hó 8-án fogtak megtartani a sárospataki főgimnáziumban. A pótvizsgákra innen is több tanuló jelentkezett.

Pályázat. Az alispán *Gömörhosszú* és *Süvete* székkel pályázatot hirdet erdőszolgai állásokra. A pályázati hirdetmény szerint az erdőszolga javadalmazása 500 kor., mely az illetékes kir. adóhivatalnál utólagos haví részletekben lesz kiszolgáltatva. A pályázati kérvények f. hó 15-ig az alispánnál adandók be, a feltételekről értesítést ad a rimaszombati kir. erdőhivatal.

Épül a tisztviselő-telep. Az ige végre testté lön, mert hosszú vajadás után már öten megkezdették a tisztviselő-telepen az építést. Ez korszakot alkotó haladás városunkban és kik ez építést megkezdették, azok nevüket fogják megörökíteni városunk történetében. Ennél a mai korban csak egy nagyobb dolog történhetne, ha az Erzsébet-térről a vásárteret kitelepítenék és a kispáston a csűrök között egy vásáresernokot létesítenék. Ez esetben a város fejlődésnek indulna e ponton is. Erre ugyan egy városatya azt jegyezte meg, hogy ha majdan a esürtulajdonosok elhalnak.

Tejszövetkezet. *Fodor* Jenő ügyes gazdasági titkár törekvése folytán már a tejszövetkezet is megalkult. A tejszövetkezet városunkban lesz felállítva, hol nyáron át 16 fillér, télen pedig 18 fillérért lehet majdan jó és ellenőrzött egészséges tejet kapni zárt üvegekben. Ezzel egyidejűleg nagyon ajánljuk a tejesarnok létesítését is.

Mikor mosdatják meg a Tompa szobrot? Híres költő szülöttünknek *Tompának* a szobrát a madarak még a mult télen összepiszkolták. A szobor azóta így bepiszkolva ékeskedik az idegen szemlélők mebotránkozására. Már több ízben lettek erre az illetékes egyének privát uton felkérve, de minthogy annak ez ideig eredménye nem lett, ez uton hívjuk fel a közfigyelmet arra, hogy most már a *Ferenczy* emléktüncpre a szobrot okvetlen tisztítsák meg.

Búcsú. Elhelyezésem alkalmából *Schulhof* Pál állomásfőnök urnak, kedves főnökömmek, a vasuti tisztikarnak, valamint azon jó barátainknak és ismerőseimnek is, kiktől személyesen búcsút nem vehettem, ez uton mondom hálás köszönetet és Istenhozzát azért a jószágukért, melyben ergem hosszú itteni tartózkodásom alatt részesíteni kegyesek voltak. — Rimaszombat, 1909. szeptember hó 4-én. *Gábris Barnabás*, m. v. előjáró.

Majom-tánczoltatók ellen. Csak multi számunkban emlékeztünk meg arról, hogy a mostani vásár alkalmával a majom-tánczoltató román cigányok mily vakmerő, szemtelen toladókat tanúsítottak városunk területén. Alig pár nap mulott el s f. hó 3-án már itten volt a másik banda és éktelen dobszóval és fület sértő énekléssel járták be a város utcáit s még szemtelenebb viselkedést tanúsítottak, mert a járó-kelőket is megállították. Hát ha a rimaszécsi járás derék főszolgabírája megtudja tagadni a körhintástól és e szemtelen dologkerülő életerős ficzkóktól az engedélyt, akkor a mi rendőrségünkötől is elvárjuk, hogy e tisztán hatáskörébe vágó engedélyt nem fogja megadni, legalább nem mindennapra, vagy ha már megadja, védje meg a közönséget a támadással egyenlő vakmerő toladóktól és azonnal vonja be az engedélyt és kergesse ki a város területéről a szemtelenedőket.

Panasz. *Tekintetes Szerkesztőség!* A mi boldogságunk, minden örömmünk; gyermekeink veszélyeztetett egészsége érdekében fordulunk Önökhöz, mint a nagy közvélemény megnyilatkozó organumához és kérve kérjük, emelje fel tiltakozó szavát — a míg nem késő — a szülőkre nézve egy rendkívül kétségbejítő helyzet ellen. A helybeli kisdodóváról van szó, a hová gyermekeinket küldjük játszani, szórakozva tanulni és ahol egyszersmind üde, tiszta levegőnek is kellene lenni. — Amde sajnosan tapasztaljuk, hogy ezt a legszükségesebb életerősítőt a mi apróságaink nagyon nélkülözik egy pár év óta. Igaz ugyan, hogy városunk előjárósága a kisdodóvoda közvetlen szomszédságában volt nyersbórraktárt, a türethetetlen büz s a több oldalról jött teljelenes folytán, kilakoltatta; de ennél rosszabb sorsra jutott e hely f. év május 1-től, a mikor is egy mérsáros s egy-uttal koresmáros telepedett le a bórraktáros helyére s habár a város előjárósága úgy a koresma, mint a mérsárszék megnyitását meg nem engedte, az illető lakó mégis benépesítette az udvart szarvasmarha-, ló-, borjú- és kecskével s ennek undorító büzét kell tünni gyermekeinknek, sőt esős időben a trágyalé az óvoda épülete alatt folyik el s így az épületet egészen megfertőzi, lakhatanná teszi. Kérjük tehát a tek. Szerkesztőségét, sziveskedjék b. lapjában ez állapotot szóvá tenni és felhívni ez anomáliára a legilletékesebb faktor: a városi orvos figyelmét, a kítől sürgős intézkedést, avagy az óvoda elhelyezését kérjük. Kitérő tisztelettel:

*Több aggódó anya.**

* Ez indokolt panaszunk annál is inkább helyt kellett adnom, mert már anyai a koresma városunkban, hogy nem családomb, ha azt állítom, hogy ez már a törvényben megengedett számot is jóval túllépte. Szerk.

Hirdetmény.

2674. sz. — **Garamfő** község telekkönyvi tagosítás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886: XXIX., az 1887. évi XXVII. és az 1891: XVI. törvények a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelték, az 1892: XXIX. t.-cikkben szabályozott eljárás a telekbejegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatott.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé:
 1. Hogy mindazok, kik az 1886: XXIX. t.-cz. 15. és 17. §§-ai alapján — ide értve e §§-oknak az 1889: XXXVIII. t.-cikk 5. és 6. §§-aiban és az 1891: XVI. t.-cikk 15. §-b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886: XXIX. t.-cikk 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis az 1910. évi február hó 25-ik napjáig bezárólag a tkvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;
 2. hogy mindazok, a kik az 1886: évi XXIX. t.-cz. 16. és 18. §§-aiban eseteiben — ide értve az utóbbi §-nak az 1889: évi XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §§-aiban foglalt kiegészítéseit és a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis: **1910. február hó 25-ik napjáig bezárólag** a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelté után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, a kik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nemkülönbön azok, a kik az 1. és 2. pontban körülírt esetekben kívül az 1892. évi XXIX. t.-cz. szerinti eljárás is az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármely irányban sértve vélik — ide értve azokat is, a kik a tulajdon arányának az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis: 1910. évi február hó 25-ik napjáig bezárólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az átalakításkor közbejött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal pedig figyelmeztetnek azok a felek, a kik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat, hogy a mennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kir. járásbíróság mint, telekkönyvi hatóság. — Nagyrőcze, 1909. évi aug. hó 2-án. 3-3 **Dessewffy**, kir. járásbíró.

Eladó zongora.

Egy jó karban lévő, kellemes hangú zongora, jutányos áron eladó. — **Hol?** megtudható e lap kiadóhivatalában.

Tisztasága **30.000** koronával szavatoltatik.

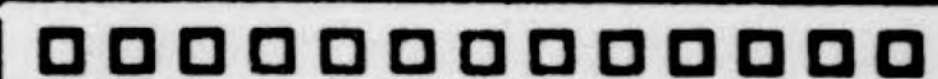

A konyhában és házban

mindent, ami egyáltalában mosható és tisztítható, csakis

Schicht szarvasszappánával

tisztítsunk. E szappan évtizedeken át folytatott beható és lelkiismeretes tanulmányozásnak eredménye. Mosóereje rendkívüli, szavatolt tiszta és ment minden káros keveréktől. Gond nélkül használható tehát minden tisztítási célra, még ott is, hol közönséges szappan felmondja a szolgálatot vagy különös gondosság szükségeltetik.

Iskolai értesítés. A dobsinai m. kir. állami polgári leányiskolában az iskolai év az építkezések miatt csak október 1-én kezdődik. A beiratásokat, a javító-, pót- és különbözeti vizsgálatokat szeptember 30-ka és október 3-ika között tartják meg, az iskolai évet október 4-én d. e. 9 órakor nyitják meg s ugyanakkor iskolai ünnepség keretében avatják fel s nyitják meg a díszes új iskoláépületet.

Bornyilvántartási könyv törvényes bevételi és kiadási rovatokkal, tartós kemény kötésben megrendelhető és kapható ifj. **Rábely Miklós** könyv- és papirkereskedésében Rimaszombat. Ára 2 korona.

Hordóhitelesítés. A miskolci Kereskedelmi és Iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur a hordójelzési szolgálat folytonosságához, különösen bortermelő vidéken és a szüreti idény alatt füződő érdekektől indítva, az 1874. évi VIII. t.-cz. alapján felállított és hordóhitelesítést teljesítő hivatalok további működése tárgyában 1909. évi január hó 7-én 1054. sz. a. kiadott rendelet hatályát azon törvényhatóságokra, városokra és községekre nézve, melyeknek az átalakításra vonatkozó határozata még ez időszereint bármily okból végre hajtva nincsen, a hivatkozott rendeletben megállapított feltételek alatt és korlátok között ezennel a folyó 1909. évi december havának 31-ik napjáig (bezárólag) meghosszabbítja.

Szerkesztői üzenet.

Ratkóvölgyi. „Tüzrendészetünk a vidéken” című közleménynek örömmel adtam helyet, mert az reá mutat a mizériákra s bár röviden, de helyesen mutatja meg az irányt és utat, hogy mi módon kell a községi tűzoltóságokat szervezni. Már magam is több nagyobb cikket írtam a multban ez irányban, de sajnos, nem észleltem semmi eredményét: jól esik tehát és nagyon biztató, hogy a lakosság sorából hangzik el a panasza, a minék hiszem, meg lesz a kívánt eredménye. Egyidejűleg tudomására kívánom hozni, hogy ha derék tűzoltóbarátjainknak sikerül kötelező tűzoltóságot szervezni, a nélkülözhetetlen tűzoltó-szerek, feeskendők stb. szállítására ajánlom a **Köhler István** budapesti céget, ki maga is okleveles tűzoltó-tiszt, ingyen ad oktatást, továbbá a legjutányosabban kifogástalan szerkezet szállít részlete, sőt tudomásom szerint vagyontalan községeknek már ajánlékba is adott feeskendőket. Szerk.

Gőzmalom és téglagyár.

A **fazekas-zsaluzsányi** gőzmalom, ugyszintén a eszerépsindely és téglagyár **bérbeadó, esetleg eladó**: külön a berendezés, külön az ingatlan, tűzmentes **agyag-teleppel** együtt. Összterület ca. 13 hold.

Bérbeadó esetleg eladó ház.

Az **Andrássy-uton**, közvetlen a vasút szomszédságában egy kényelmes — néhány év előtt épült — ház mellékhelyiségekkel, nagy udvar és kerttel **azonnal is bérbe vehető**, esetleg **örök áron is eladó**.

Vevő nem köteles a vételért azonnal kifizetni, kellő biztosíték és kamatfizetés mellett azt használhatja. — Bérelni vagy venni szándékozók értekezhetnek bármikor **Hubay Miklós** ügyvéd tulajdonossal. 2—

A közönség figyelmébe!

A helybeli **gőz- és kádfürdőben** a fürdési idő **augusztus hó 1-étől** következőleg lett megállapítva:

A gőzfürdő nyitva van:

- Urak részére:** Hétfőn, szerdán, szombaton egész nap reggeli 6 órától 8 óráig.
Csütörtökön csak délig, vasárnap délelőtt rendes napi árak mellett: — **délután 50°** árengedménnyel.
- Nők részére:** Kedden és pénteken egész nap reggel 6 órától este 8 óráig.
Csütörtökön **délután 50°** árengedménnyel.

Porcellán és kádfürdők mindig egész nap nyitva vannak reggel 6—8 óráig.
Ugyancsak naponta reggel 6-tól este 8 óráig a **közönség rendelkezésére áll a szakszerű vezetés mellett berendezett hidegvíz gyógyfürdő is, mely különösen ideggyöngye, neurastheniás egyéneknek kiválóan ajánlatos. A kezelés orvosi ntatás szerint történik!**

Díjszabás a következő:

Egyszeri fürdésre — dörzsöléssel és tyukszemvágással — gőzfürdő-jegy	1 K 20 fill.
12 bérlet-jegy	12 K — fill.
Tanuló-jegy darabonként	— K 80 fill.
Egy porcellán-fürdő lepedő és törülközővel	1 K 20 fill.
Kádfürdő-jegy	— K 60 fill.
Lepedő	— K 16 fill.
Törülköző	— K 06 fill.

Tisztelettel:

A fürdővezetőség.

Hirdetmény.

2519. kb. sz. — A Glesinger J. F. fakereskedő cég által a merény-lasupataki iparvasútból kiágazólag építeni szándékolt szárnyvonalához Henczlófalva község határában szükséges földterületekre nézve az 1881. évi XLI-ik t.-cz. 33-ik §-a értelmében **1909. évi szeptember hó 20-án és következő napjain** mindenkor reggeli 9 órakor kezdődőleg **Henczlófalva** község házánál kisajátítási eljárás fog tartatni. — Miről Henczlófalva község lakosai és a közvetlenül érdekelt felek oly megjegyzéssel értesítenek, hogy a kisajátítási tervezet és összeírás a tárgyalást megelőzőleg 15 napon át Henczlófalva község házánál ki lesznek téve és ott bárki által megtekinthetők. Egyben figyelmeztetnek az érdekeltek, hogy a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg fog határozni, ha az érdekeltek közül senki sem jelenik meg.

Rimaszombat, 1909. évi augusztus hó 14-én.

Főispán elnök megbízásából:

3—3 **Lukács**, vm. főjegyző.

Eladó ház.

A **Koháry-utca 5. számú ház** szabad kézből eladó. — Értekezhetni lehet személyesen vagy levélileg **Serkén** (u. p.: Feled) **Simon Antal** tulajdonossal. 2—3

Eladó takarmány.

Birtok átadás folytán eladó: buzaszalma, árpa- és zabszalma, buza, árpa és zabtörök, széna, búkköny, muhár-takarmányok, krumpli, különféle gazdasági eszközök, u. m. ekék, boronák, vetőgépek, hengerek, répvágók, szekerek, egy Eszterházi-kocsi, egy Feuton-kocsi, mindkettő teljesen jó karban; különféle apró gazdasági eszközök. Értekezhetni a tulajdonossal: **Schweitzer Rezső Méhes-pusztá** u. p. Rimaszombat.

RÁBELY KÁROLY KÖNYVKÖTÉSZETE

RIMASZOMBAT, Kossuth Lajos-u. 5. sz.

Alulírott tisztelettel hozom a nagyérdemű közönség szíves tudomására, hogy a már hat év óta fennálló és a legjobb hírnek örvendő

könyvkötészetemet

mindenféle legújabb rendszerű gépek, divatos betűk, körzetek, díszítő tárgyak stb.-vel szereltem fel; miért is ajánlom **szolgáltatásom**et bárkinek a könyvkötészet körébe tartozó munkáknak pontos, divatszzerű és szolid kivitelben való elkészítésére.

Felhívom könyvkötészetemre a vidéki jegyző és tanító urak, valamint a **kaszinók, olvasókörök és énekkarok** jóakaratu figyelmét is, kérve pártfogásukat.

Itt említem meg és hívom fel a vidék figyelmét, hogy vármegyénk minden nagyobb helyén **megjelenek országos vásárok alkalmával** a raktáramon lévő több mint **ötven különbözőféle kivitelű ima- és énekes könyveimmel**; a melyek a legjutányosabb áron csak nálam szerzethetők meg; — ugyanakkor **bekötni való műveket is átveszek**, miáltal a postai küldés feleslegessé válik.

A nagyérdemű közönség jóakaratu pártfogását ismételten kérve, vagyok kiváló tisztelettel

RÁBELY KÁROLY,

Rimaszombat, Kossuth Lajos-utca 5. sz.

Eladó belsőség.

A **Hunyady-utczában**, a bábaképzővel szemben, mintegy 760 □-öl területű belsőség — 15 öl hosszúságú utcai fronttal — szabad kézből eladó. — Venni szándékozók felvilágosítást nyerhetnek: **Győry Lajos** tulajdonostól Keczegén, (u. p. Rimaráhó). 1—

EGY KEVÉSSÉ HASZNÁLT.

(szabadonfutó) dupla-fékkkel, sárvédővel felszerelt

„Alfa“ KERÉKPÁR

eladó. — Czim a kiadóhivatalban.

Özv. HOLLÓSY JÓZSEFNÉ

legrégibb

temetkező vállalata

Rimaszombatban,

Losonci-u. 21. sz. a. saját házában.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönségnek szíves tudomására, hogy **butorüzletemet teljesen feloszlattam,**

temetkezési vállalatomat

azonban **kibővítve** tovább folytatom.

Hosszu időn át szerzett tapasztalatom biztosítékot nyújt minden, a temetkezés elrendezése körül szükségesülendő ügyes ügyeknek gyors és pontos kivitelére.

Vidéken történő temetések elrendezését ezután is a legnagyobb készséggel elrendezem.

Szemfedél, koporsó és sirkoszorúk

s az összes temetkezési kellékekből nagy raktárt tartok.

Teljes tisztelettel: **Özv. Hollósy Józsefné.**

ISKOLAKÖNYVEK

ódon és új állapotban; továbbá mindenféle iskolai szerek nagy választékban kaphatók:

Ifj. Rábely Miklós

könyv- és papirkereskedésében Rimaszombat, Deák Ferencz-utca 8.

Iskolakönyvek jutányos áron azonnal beköttenek.